

Ekofyziologie rostlin a mikroklima porostu

(fotosyntéza a transpirace jsou spřaženy,
vliv CO₂, teploty a vlhkosti vzduchu)

Miloš Barták

podzim 2012

Ústav experimentální biologie
Oddělení fyziologie a anatomie rostlin
PřF MU, UKB, Kamenice 5, 625 00 Brno

Isolines of CO₂ concentration in a stand

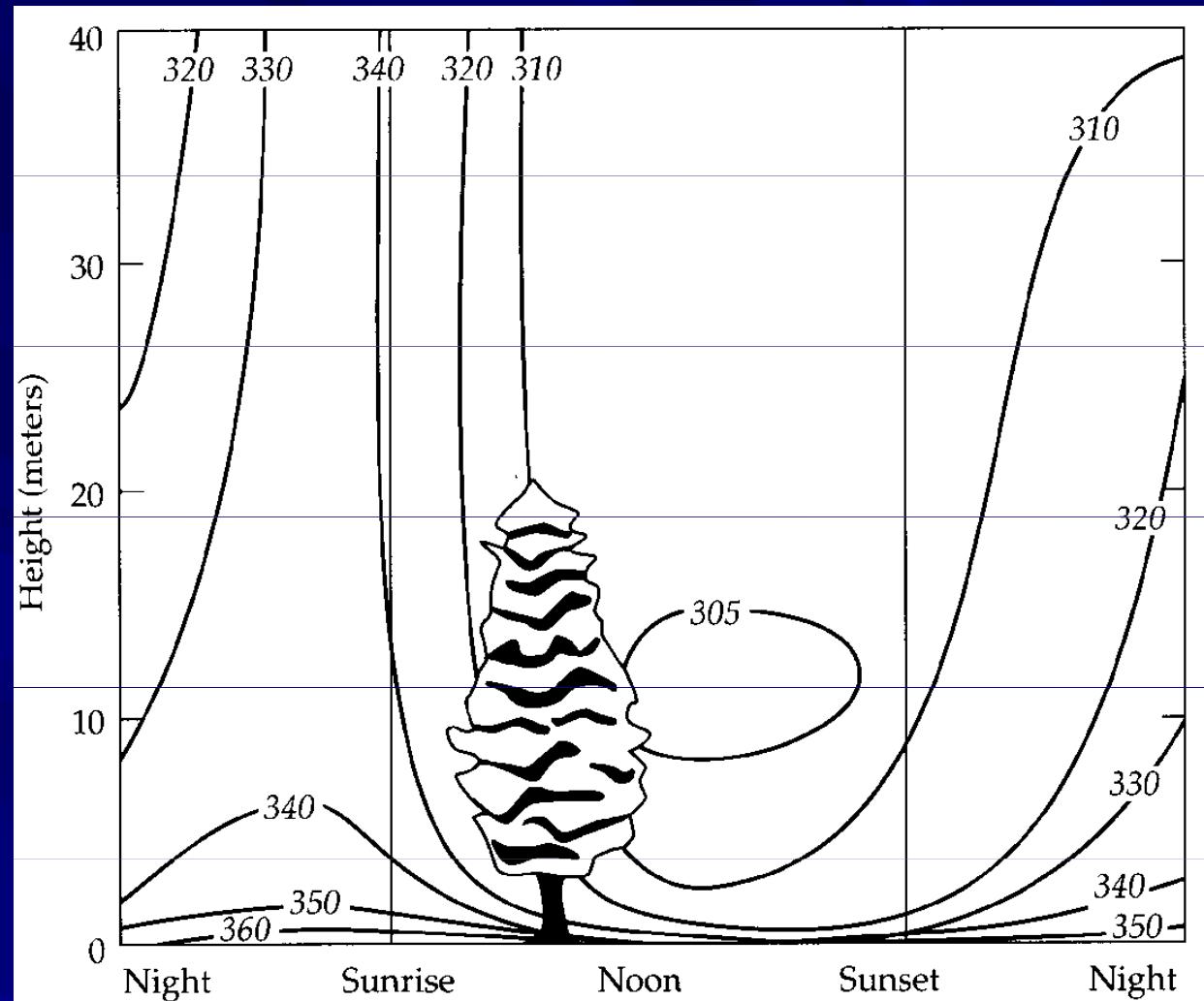

Figure 12-10 Typical profiles of concentrations of CO₂ for a forest canopy at different times of day. Isopleth lines for CO₂ are in parts per million (ppm). From Holmén, K. 1992. "The global carbon cycle." In *Global Biogeochemical Cycles*, pp. 239–262. London: Academic Press. Used with permission.

Stoma

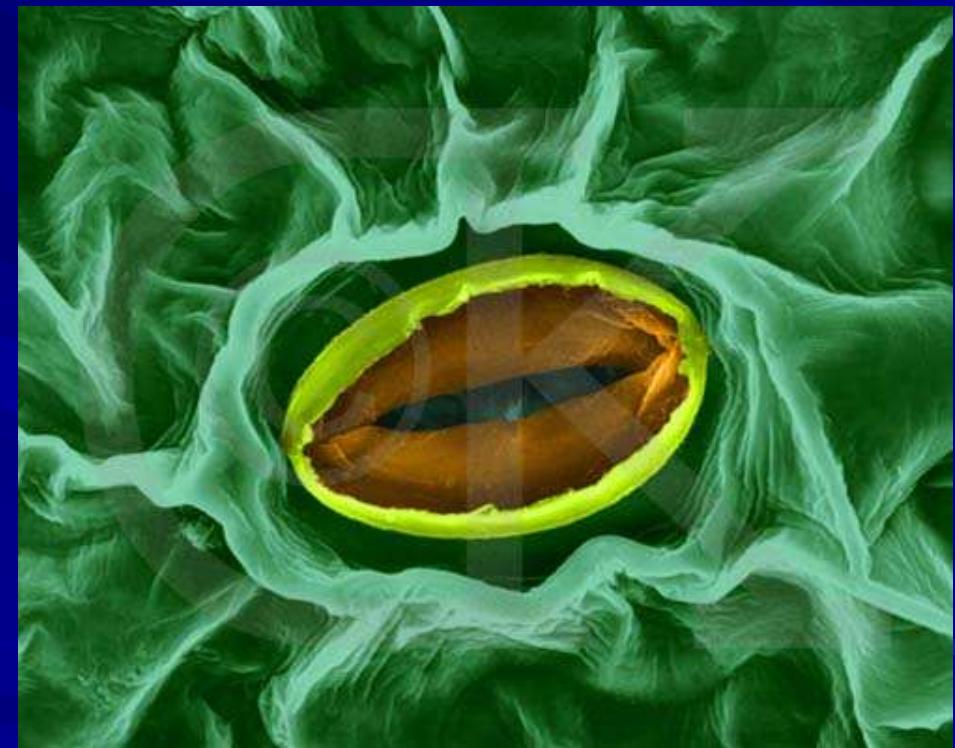
Výměna plynů mezi rostlinou a okolím:

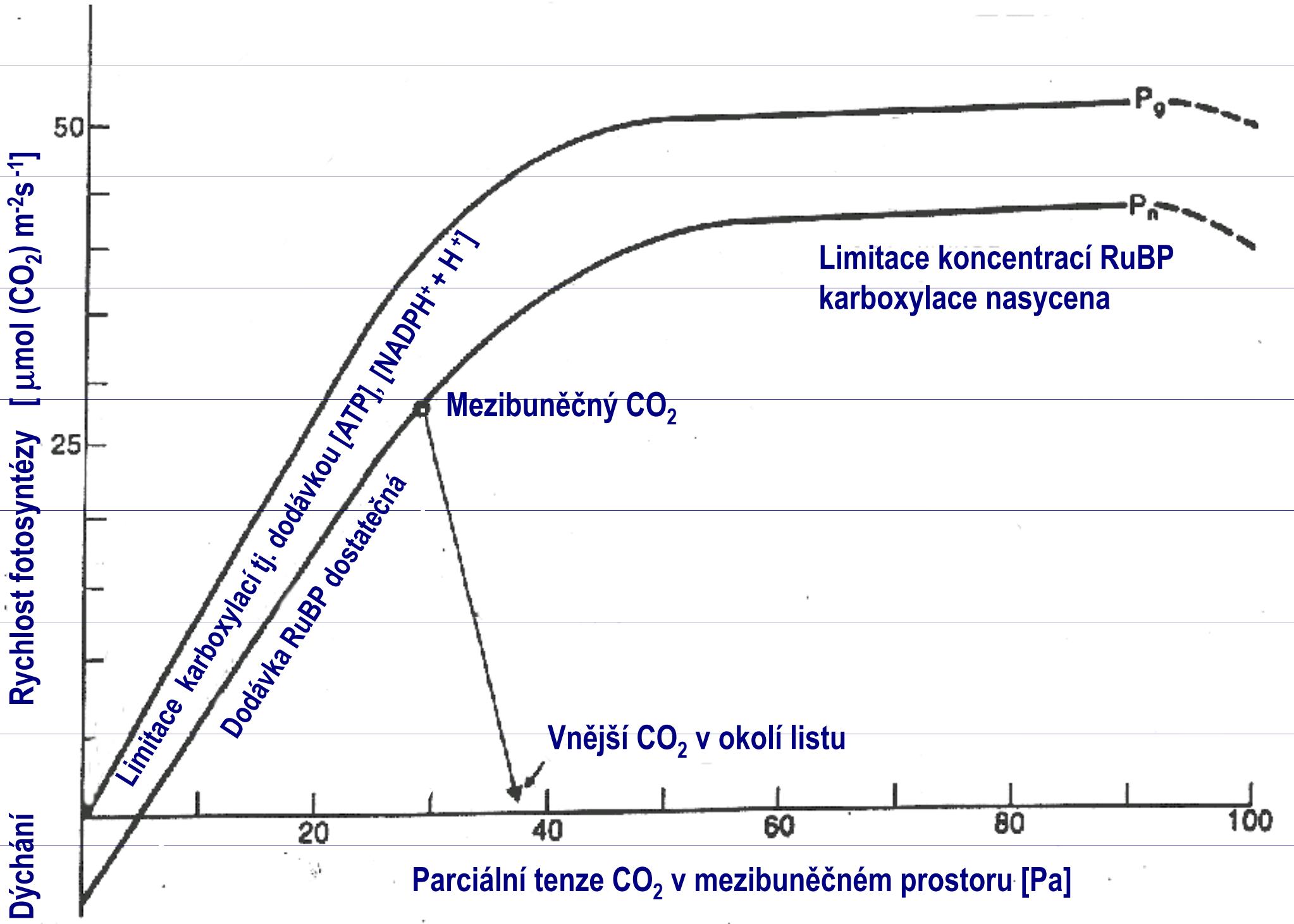

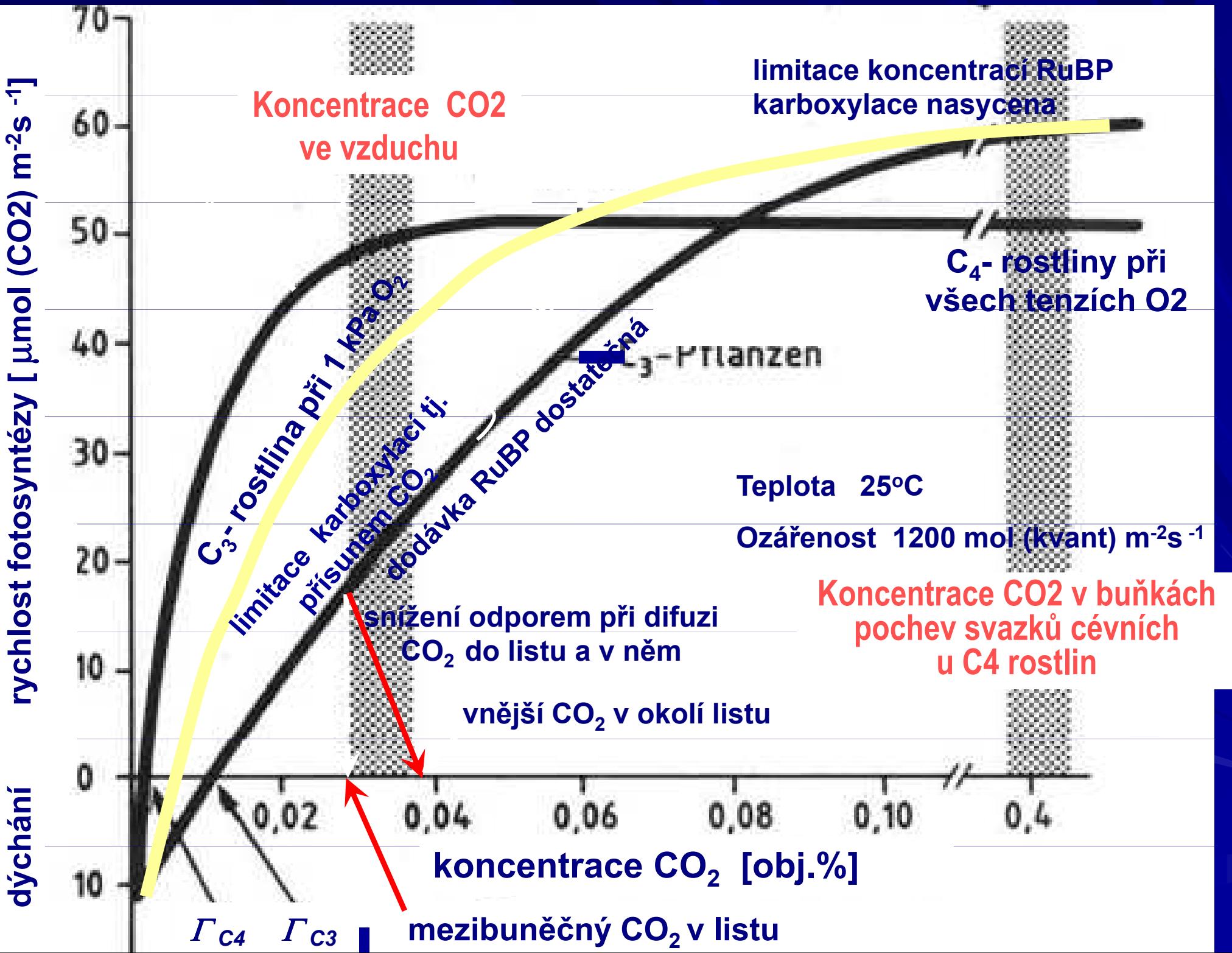
(Ci/Ca)

T

Ekologie fotosyntézy - zásobení vodou

Přímo – inhibice metabolismu (elektronový transport, fosforylace).

Nepřímo – zavírání průduchů.

Vlhkostní kompenzační bod – u poikilohydričních rostlin, limitní hodnoty relativní vzdušné vlhkosti, při kterých fotosyntéza ustává.

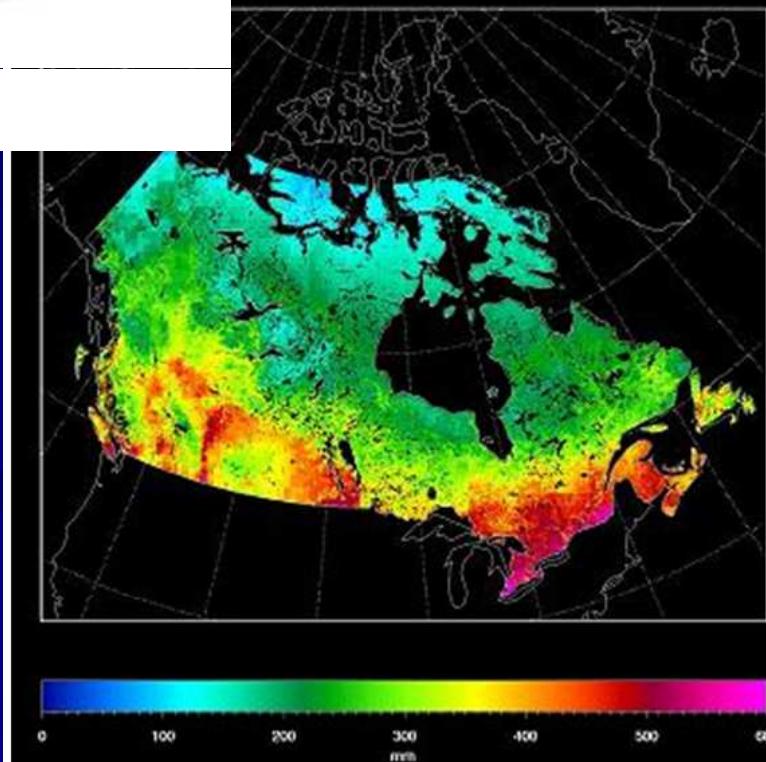
Koeficient využití vody ve fotosyntéze: $WUE_{ph} = \text{OTOS} / \text{transpirace}$ [$\mu\text{mol CO}_2/\text{mmol H}_2\text{O}$].

Přístroje a metody měření transpirace

Infračervené
Analyzátory plynů

Měření změny
vlhkosti v listové
komoře

Spektrální metody

Letecké, satelitní
Multispektrální
snímky

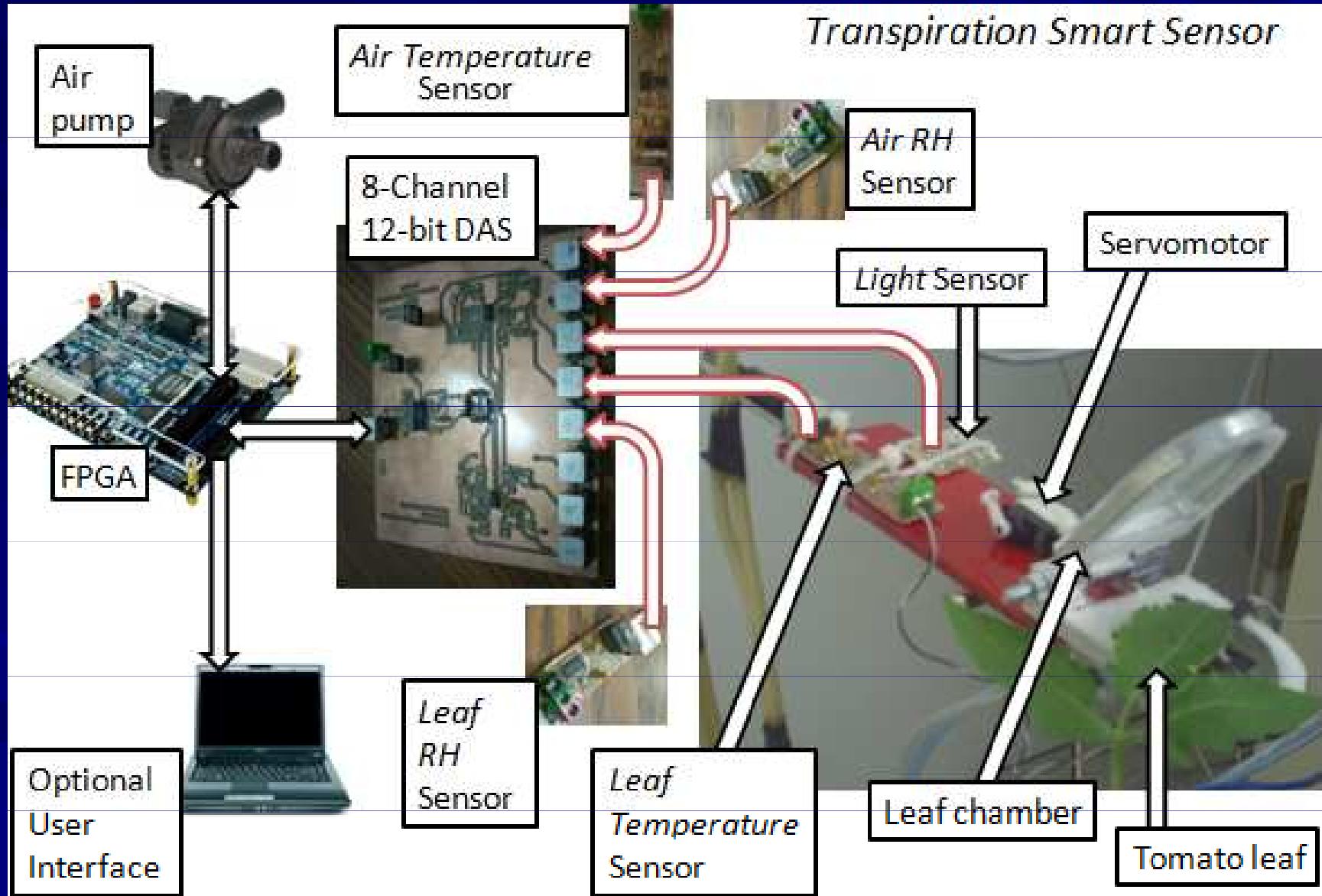

Měření rychlosti toku
Vody stonkem
(kmenem)

Metoda tepelného
Pulsu
Metoda deformace
Tepelného pole

Transpiration measurement system

source: www.adc.com

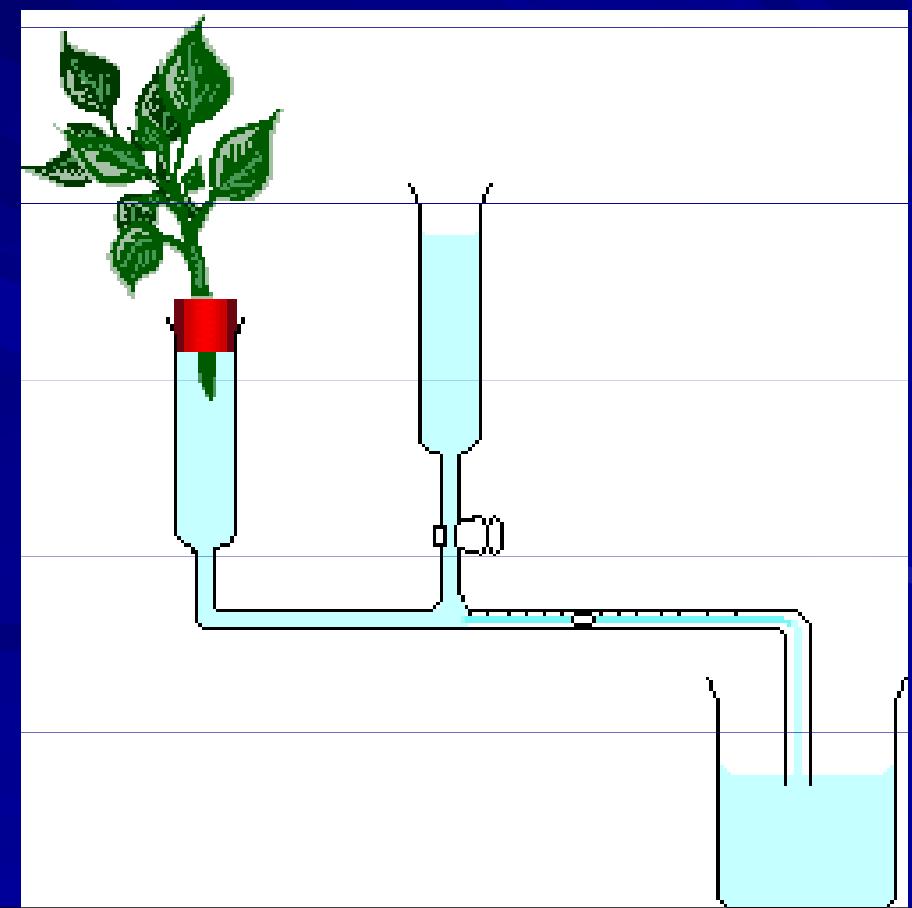
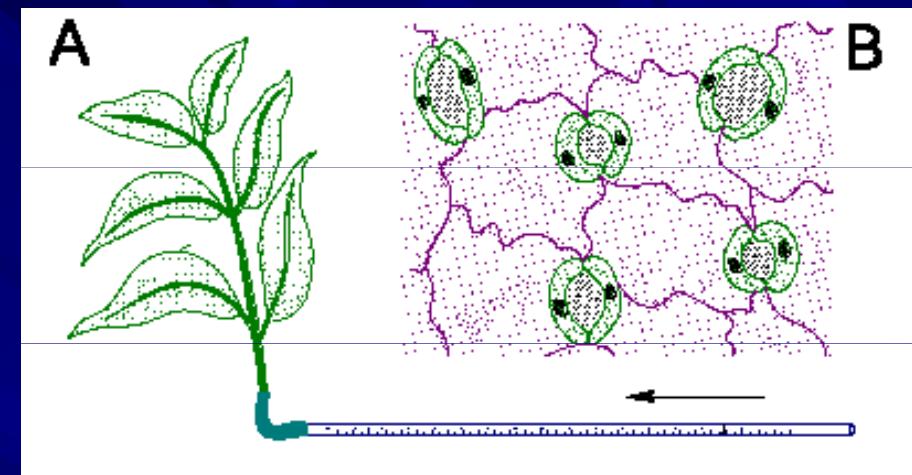
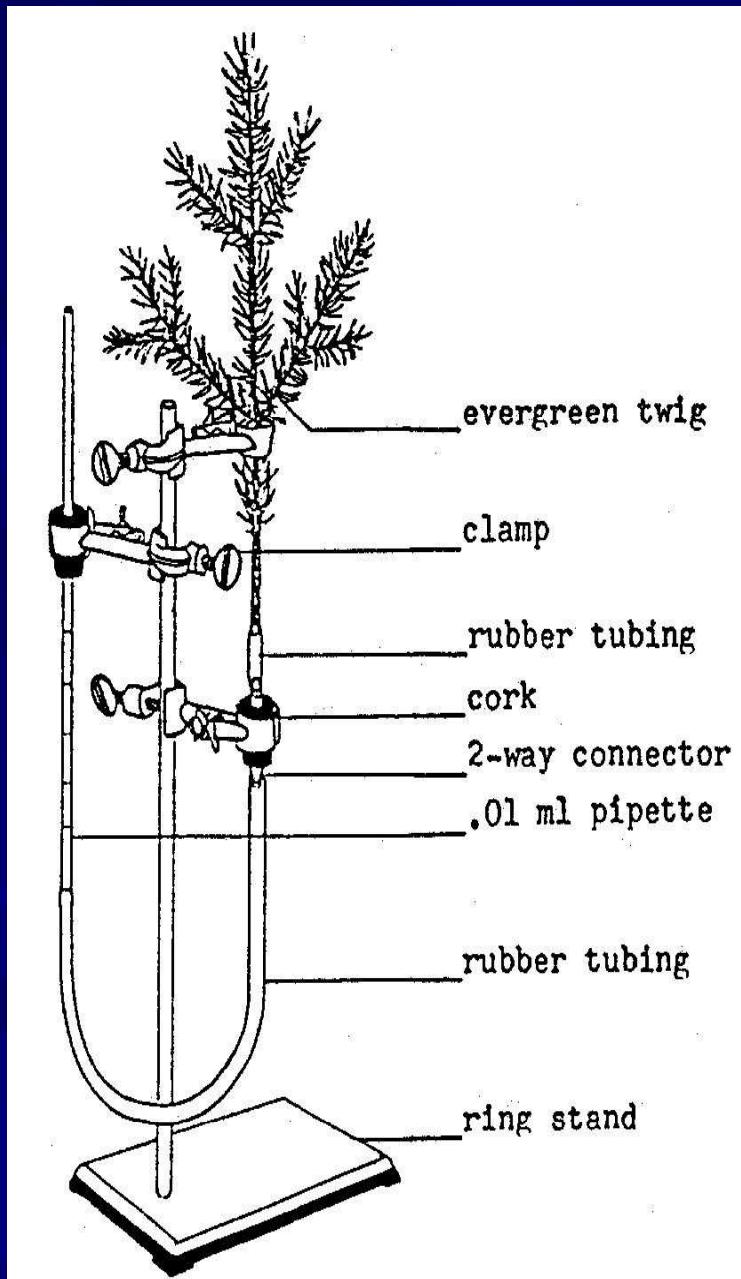
Současné potometry ve výzkumu a výuce

Typy potometrů

Ganong's Potometer
Darwin's Potometer
Gaurrea's Potometer

Princip potometru

Potometrie

■ Potometer (z řeckého ποτό = pít a μέτρο = měřit)-někdy označován jako "transpirometer" - je zařízení používané pro měření rychlosti příjmu vody do listových výhonů či stonků Příčinami příjmu vody jsou fotosyntéza a transpirace

Potometry je často obtížné nastavit. Všechno musí být zcela vodotěsné, aby nedošlo k žádnému úniku vody.

■ Existují dva hlavní typy používaných potometerů - bublinový potometer (jak je uvedeno níže), a hmotový potometer. Hmotový potometer se skládá z rostlin s kořeny ponořené do kádinky. Tato kádinky je pak umístěna na digitální váhy; čtením lze určit množství vody, kterou rostlina ztratila transpirací.

Indirect Evapotranspiration Estimation

1. Temperature-Based
 - a. Cannot resolve time intervals less than monthly
 - b. Ignore processes
2. Energy Balance
 - a. Simple
 - b. Relies on differences between uncertain quantities
 - c. Unreliable for large vapor pressure gradients
3. Mass Transfer
 - a. Uses reliable micrometeorological measurements
 - b. Data collection difficult for multiple measurement sites
4. Combination Methods
 - a. Combines benefits of energy balance and mass transfer
 - b. Data intensive

Kombinovaná metoda

Combination Formula (Penman, 1948)

Energy

$$E = \frac{R_n - H - G}{\rho_w \lambda}$$

Vertical Transport

$$K_E \equiv \frac{D_{H_2O}}{D_M} \frac{0.622 \rho_a}{P \rho_{H_2O}} \frac{\kappa^2}{\left[\ln \left(\frac{z - z_d}{z_0} \right) \right]^2}$$

Mass Transfer

$$E \propto [e_{Sat}(T_a) - e_a]$$

$$E = \frac{\nabla \cdot R_n + \gamma K_E \rho_{H_2O} \lambda v \cdot [e_{Sat}(T_a) - e_a]}{\rho_{H_2O} \lambda \cdot [\nabla + \gamma]}$$

Penman-Monteith (Monteith, 1965)

$$K_E \equiv \frac{D_{H_2O}}{D_M} \frac{0.622 \rho_a}{P \rho_{H_2O}} \frac{\kappa^2}{\left[\ln \left(\frac{z - z_d}{z_0} \right) \right]^2}$$

$$E \approx v K_E \cdot [e_{Sat}(T_a) - e_a]$$

$$E = \frac{\nabla \cdot R_n + \gamma K_E \rho_{H_2O} \lambda v \cdot [e_{Sat}(T_a) - e_a]}{\rho_{H_2O} \lambda \cdot [\nabla + \gamma]}$$

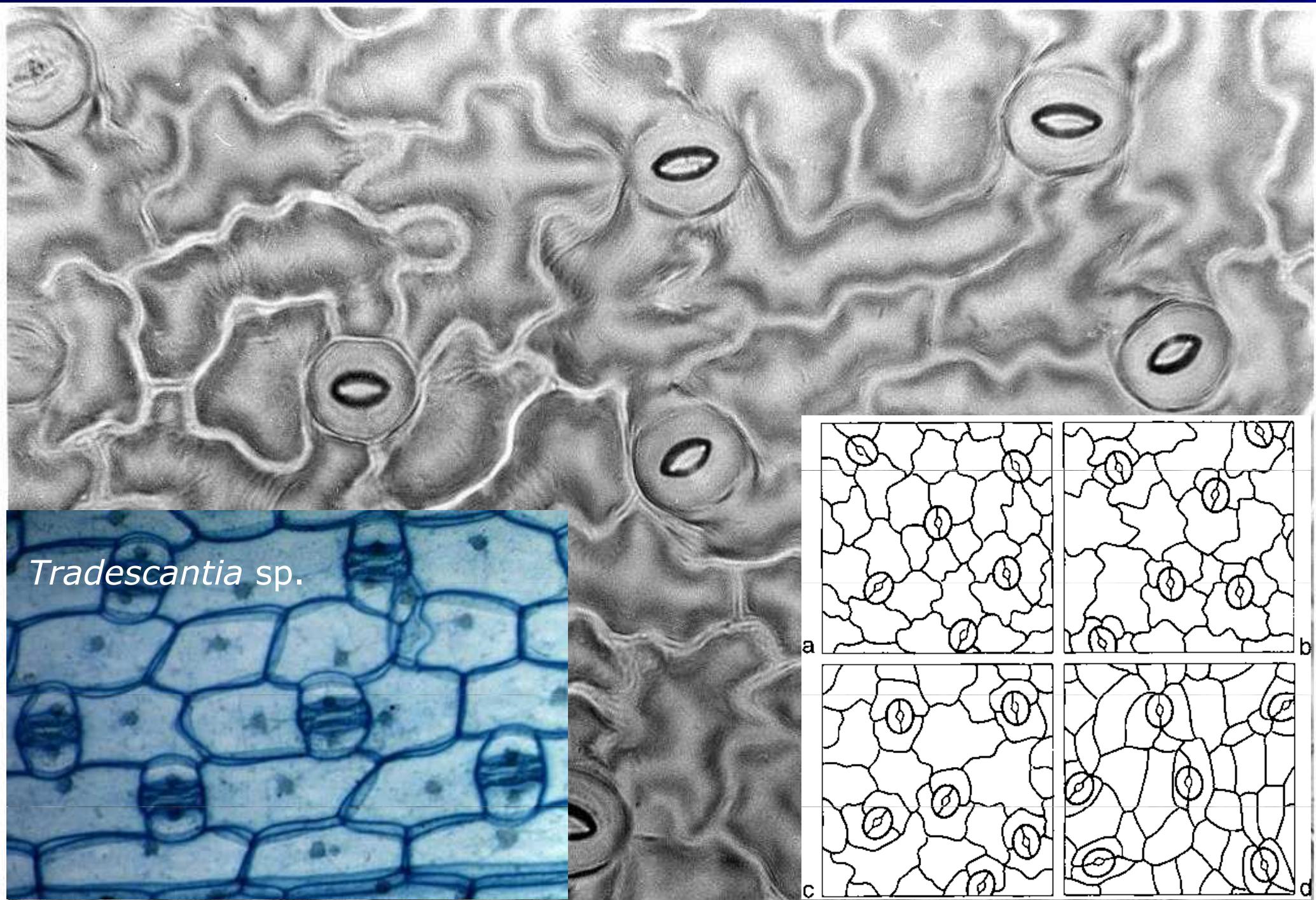
$$E_C = \frac{\nabla \cdot R_n + \rho_a c_a g_a \cdot [e_{Sat}(T_a) - e_a]}{\rho_{H_2O} \lambda \cdot \left[\nabla + \gamma \cdot \left(1 + \frac{g_a}{g_c} \right) \right]}$$

$$g_a = \frac{1}{r_a} = \frac{v \kappa^2}{\left[\ln \left(\frac{z - z_d}{z_0} \right) \right]^2}$$

Kombinovaná metoda

- λ_v = Latent heat of vaporization. Energy required per unit mass of water vaporized. (J g^{-1})
- L_v = Volumetric latent heat of vaporization. Energy required per water volume vaporized. ($L_v = 2453 \text{ MJ m}^{-3}$)
- E = Mass water evapotranspiration rate ($\text{g s}^{-1} \text{ m}^{-2}$)
- ETo = Water volume evapotranspired (mm s^{-1})
- Δ = Rate of change of saturation specific humidity with air temperature. (Pa K^{-1})
- R_n = Net irradiance (W m^{-2}), the external source of energy flux
- G = Ground heat flux (W m^{-2}), usually difficult to measure
- c_p = Specific heat capacity of air ($\text{J kg}^{-1} \text{ K}^{-1}$)
- ρ_a = dry air density (kg m^{-3})
- δe = vapor pressure deficit, or specific humidity (Pa)
- ga = Conductivity of air, atmospheric conductance (m s^{-1})
- gs = Conductivity of stoma, (m s^{-1})
- γ = Psychrometric constant ($\gamma \approx 66 \text{ Pa K}^{-1}$)

Stomata

Fotosyntéza – carbon dioxide influx into a leaf, resistances

r_{bl}

r_{st}

r_{mes}

r_{chl}

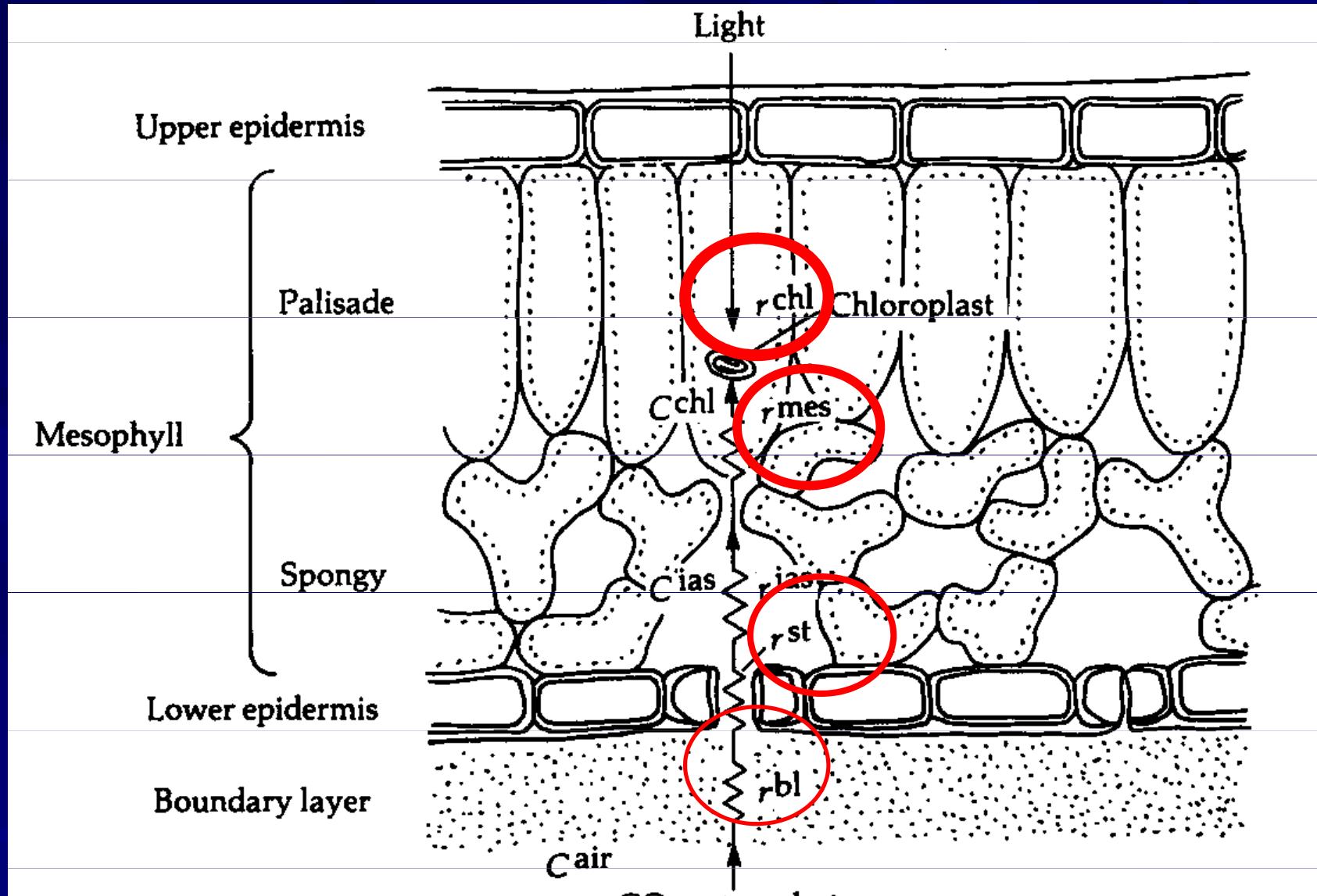
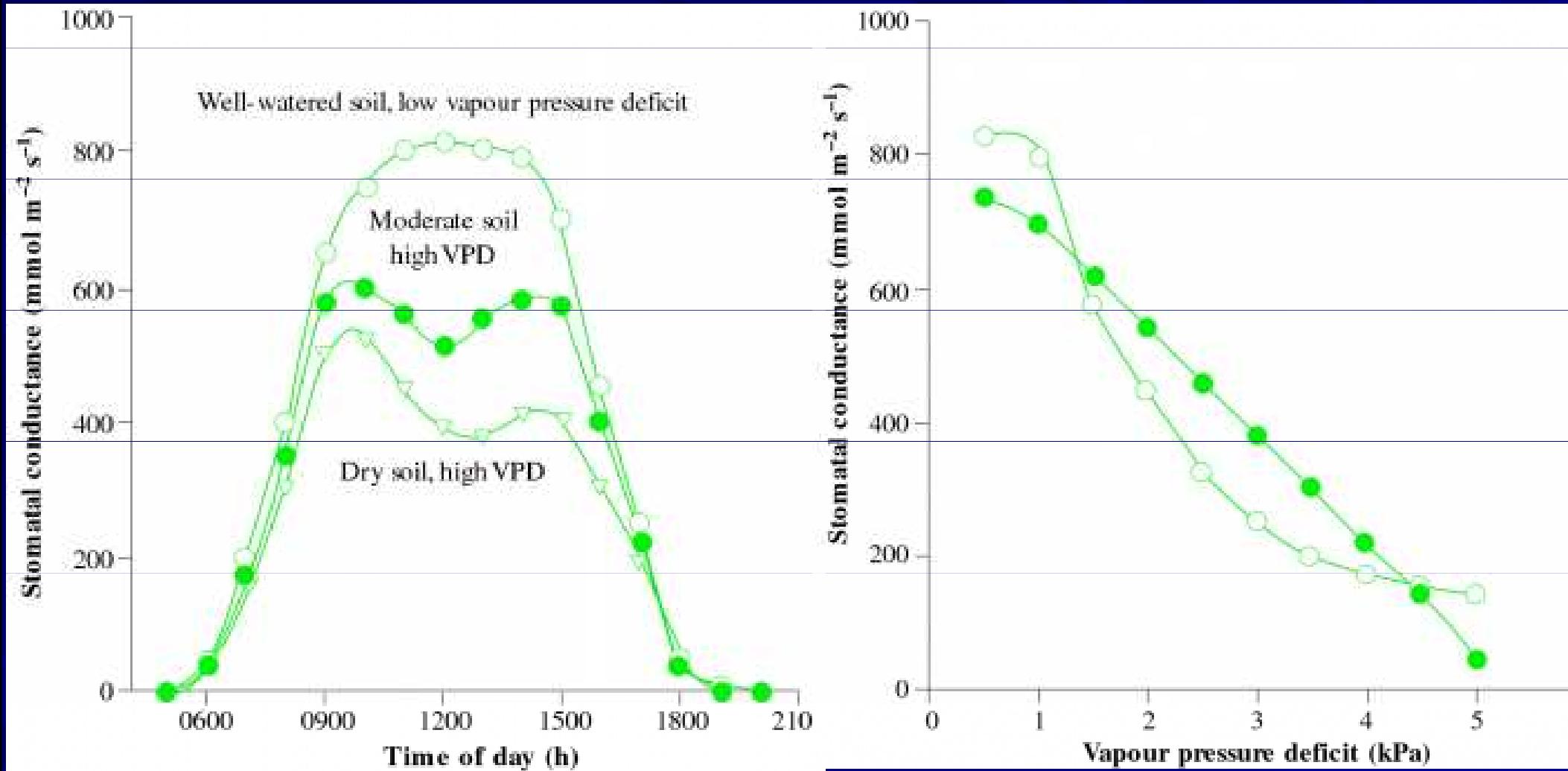
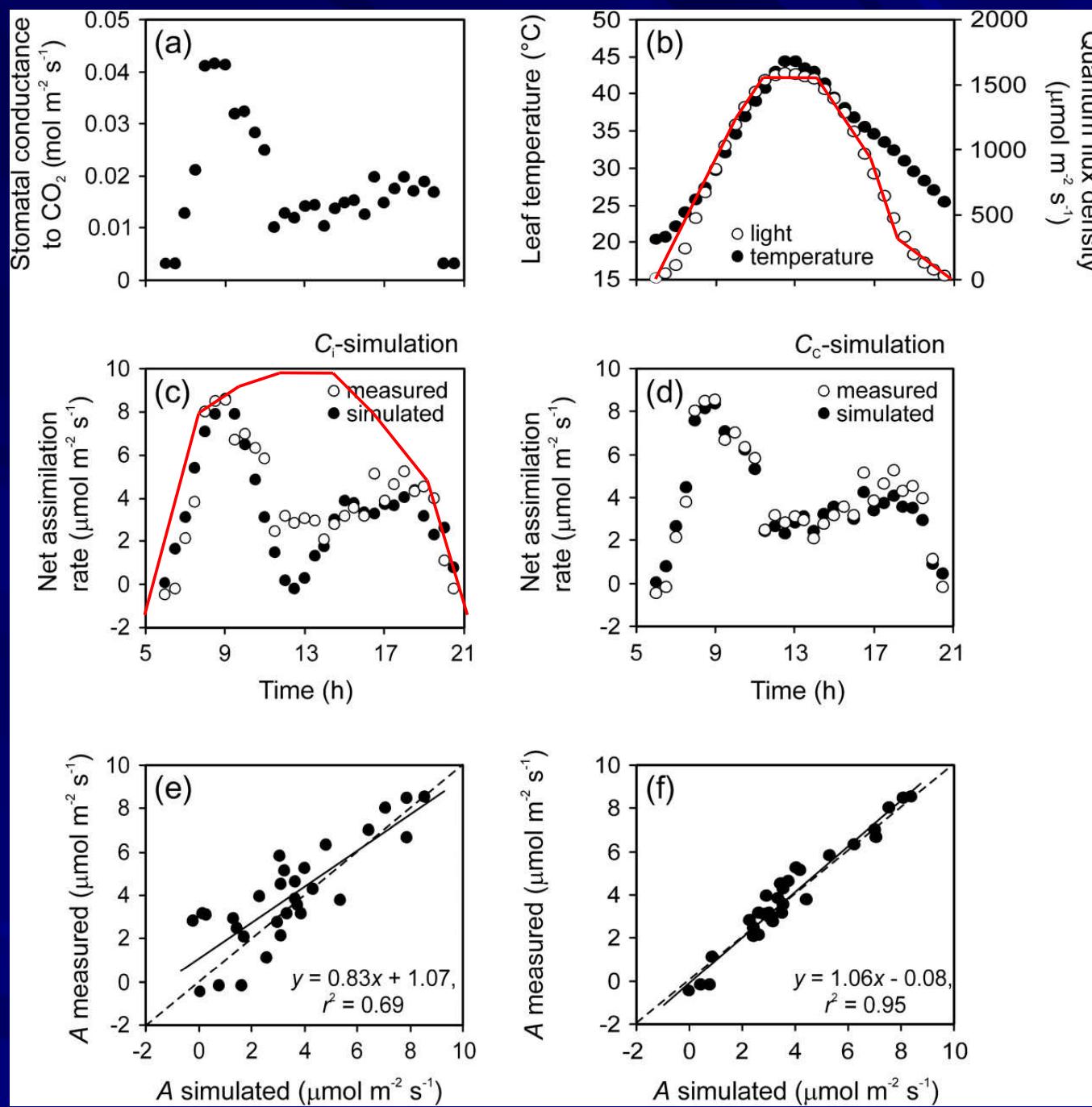

Figure 15-6 Transport pathway, transport resistances, and concentration gradients in a photosynthesizing leaf. See text for definition of terms.

Daily courses of stomatal conductance (for CO₂ uptake and H₂O outflow)

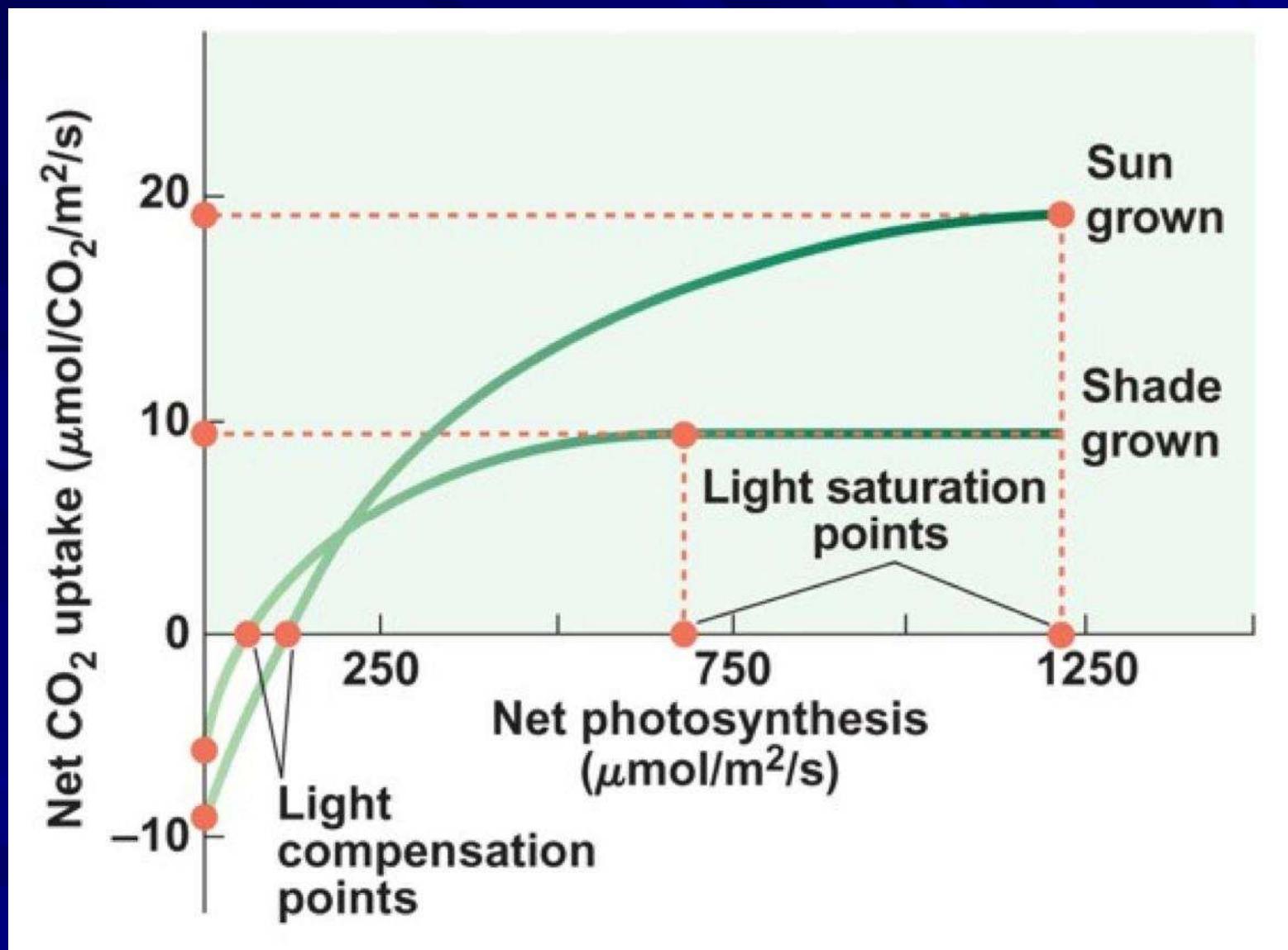
- http://plantsinaction.science.uq.edu.au/edition1/?q=content/15-3-1-water-use-efficiency-crops

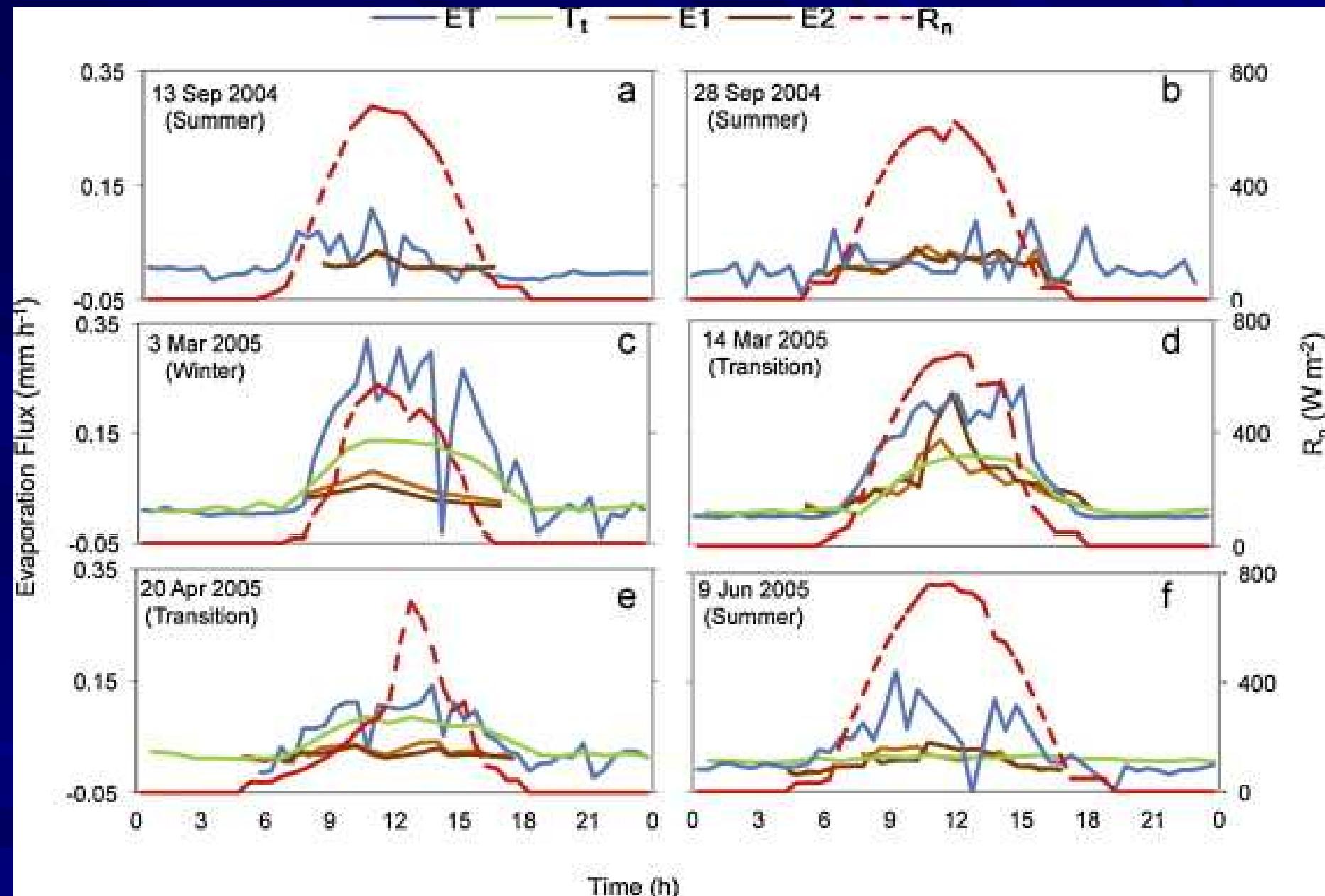

Niinemets Ü et al. J. Exp. Bot. 2009;60:2271-2282

Polední
deprese fotosyntézyMidday depression
Of photosynthesis

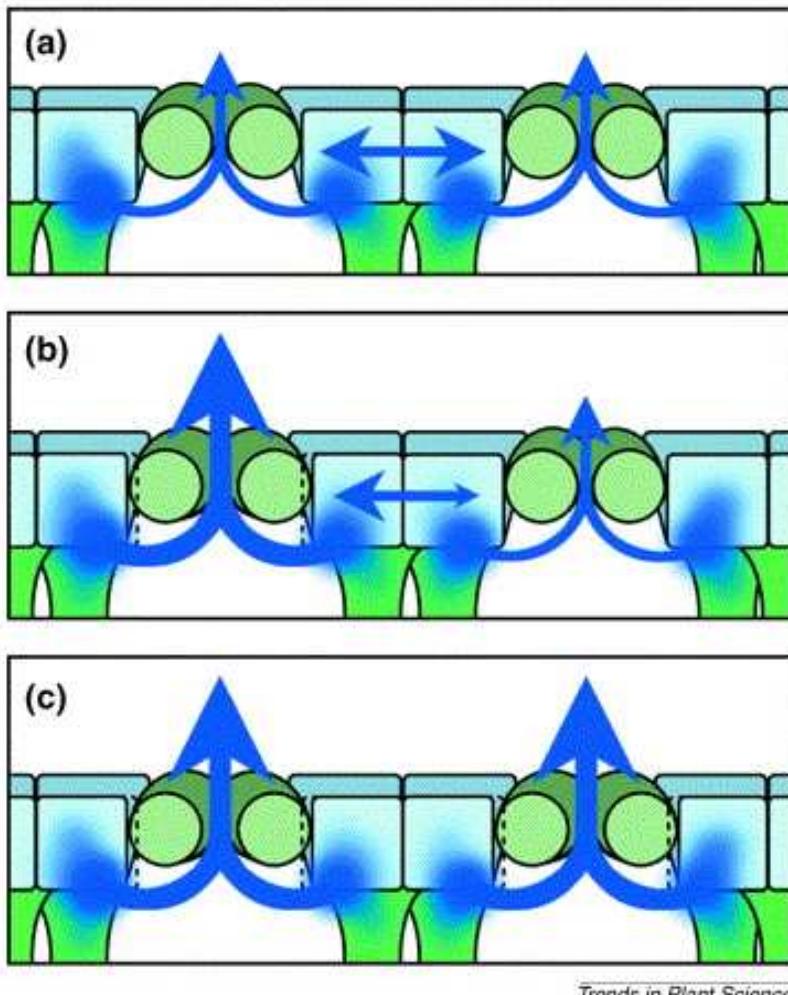
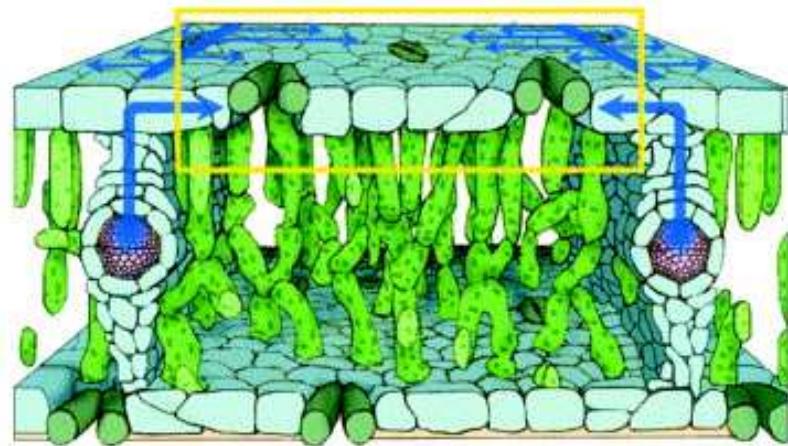
Světelná křivka fotosyntézy

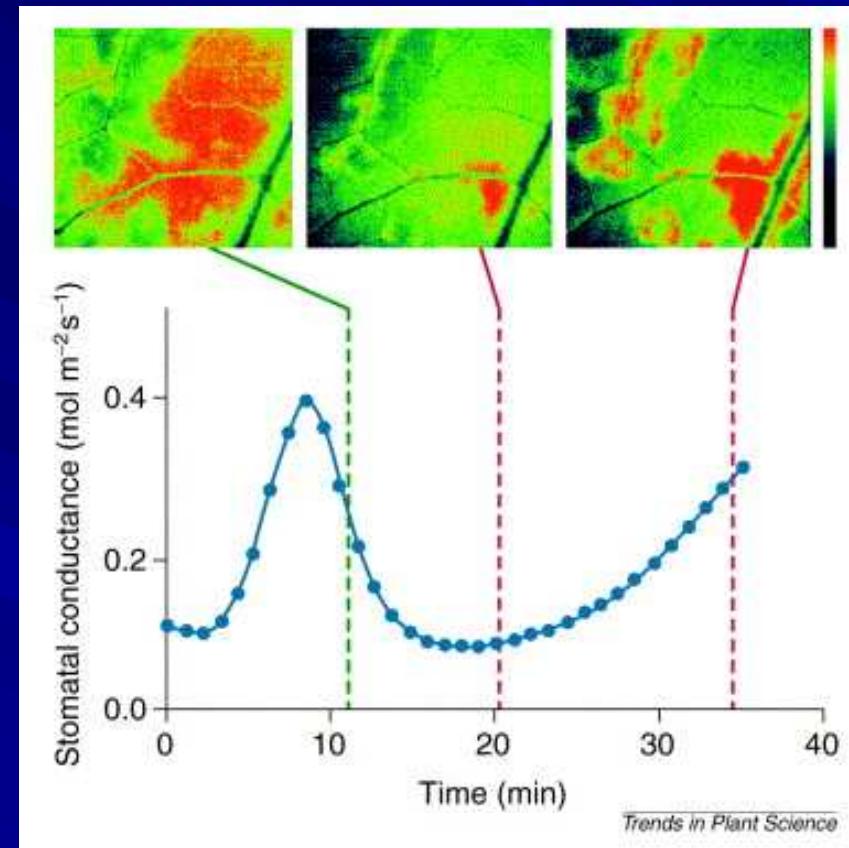
Semidesert plants

Daily courses (evapotranspiration) in semiarid plants

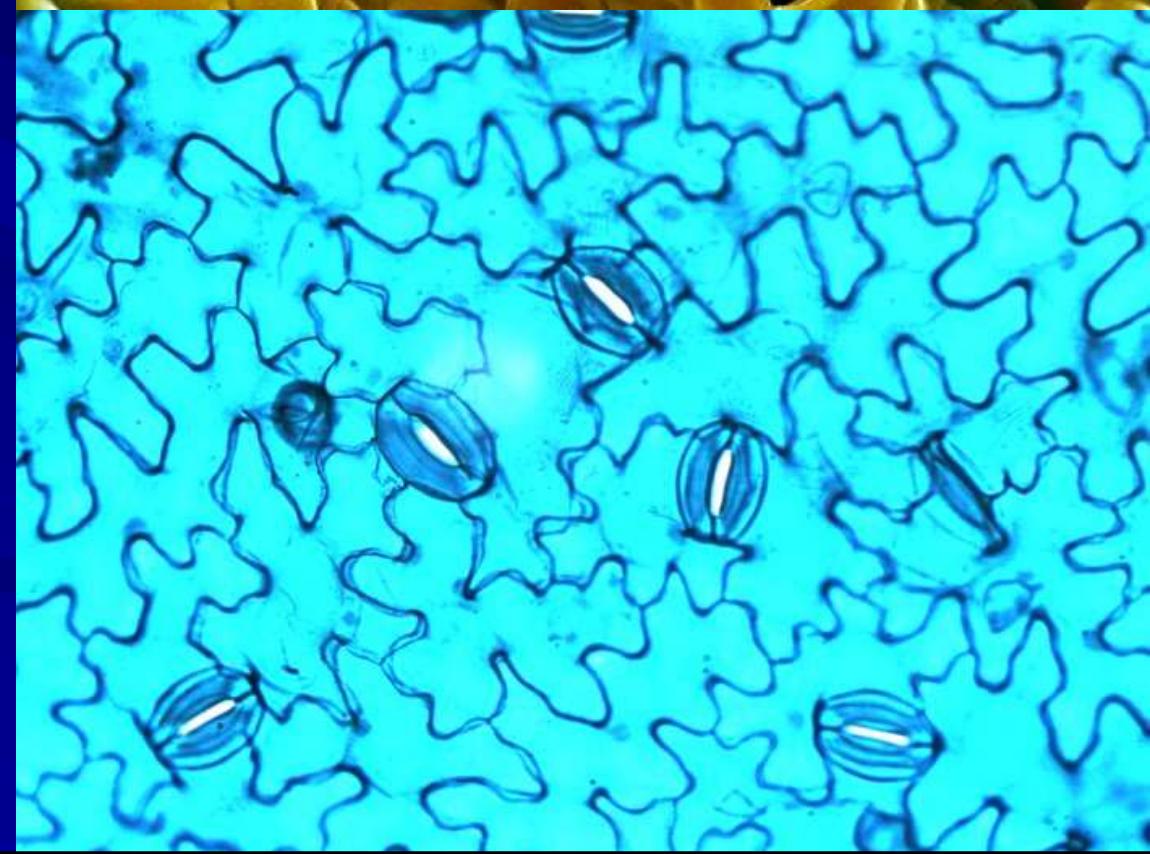
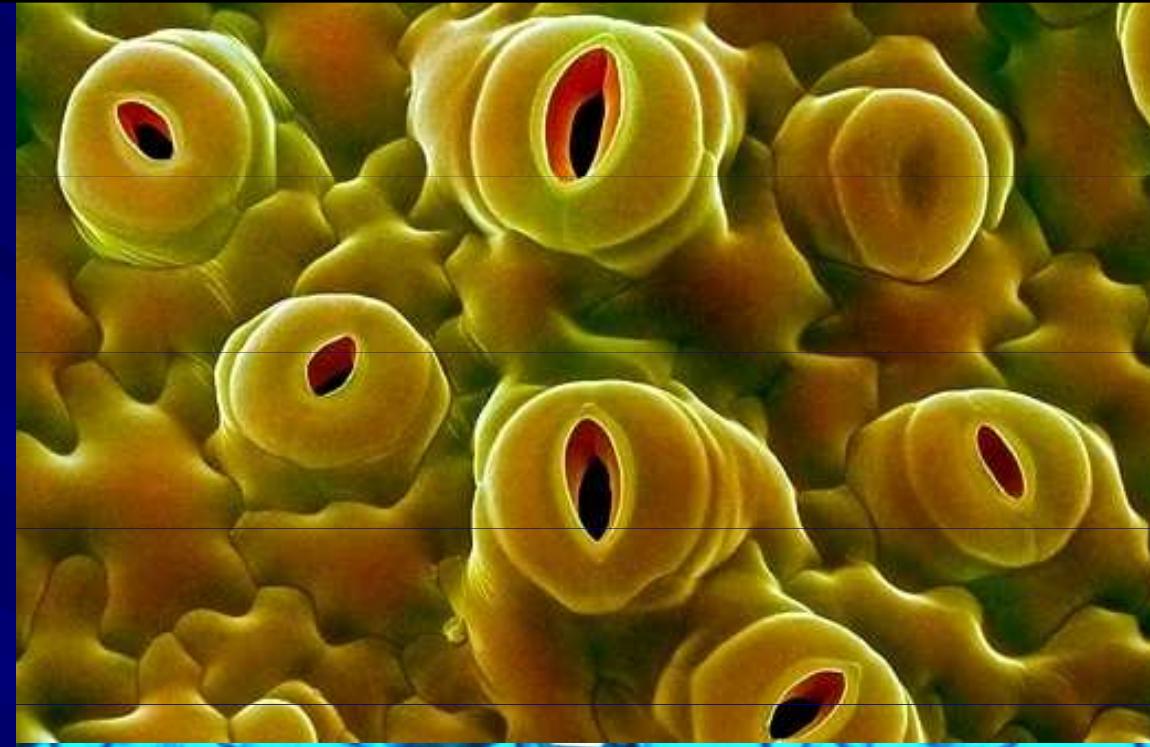
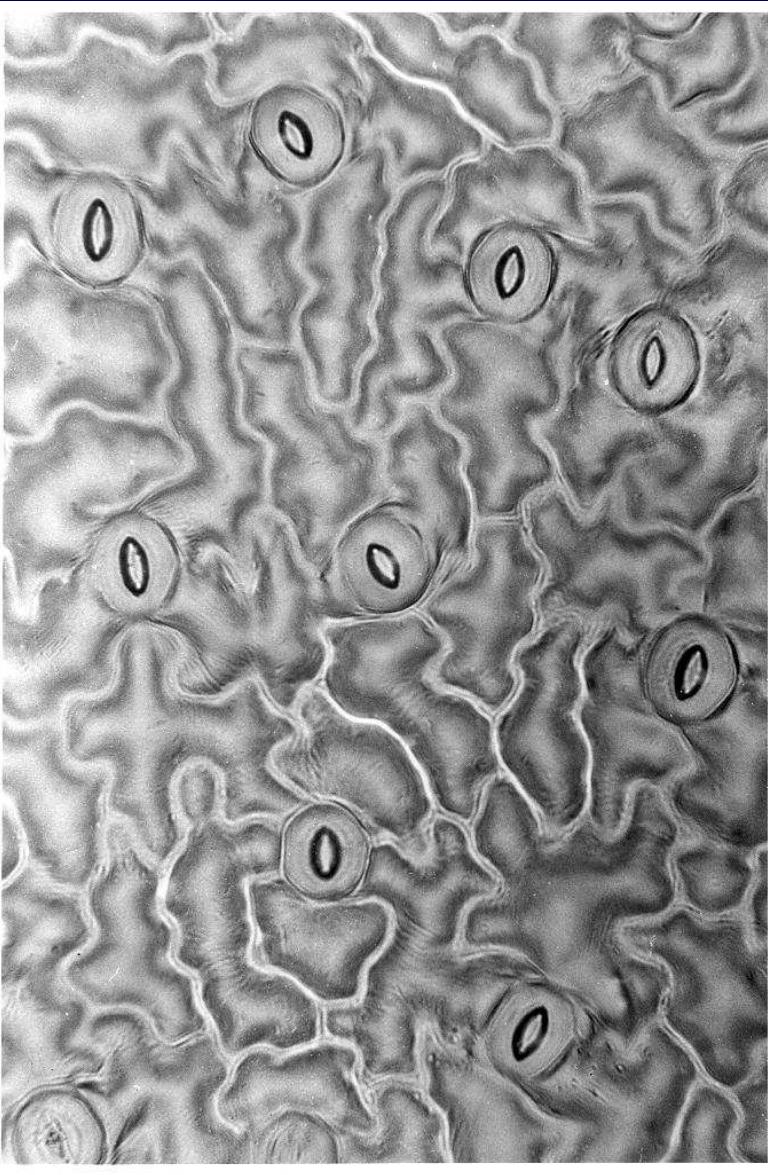

Trends in Plant Science

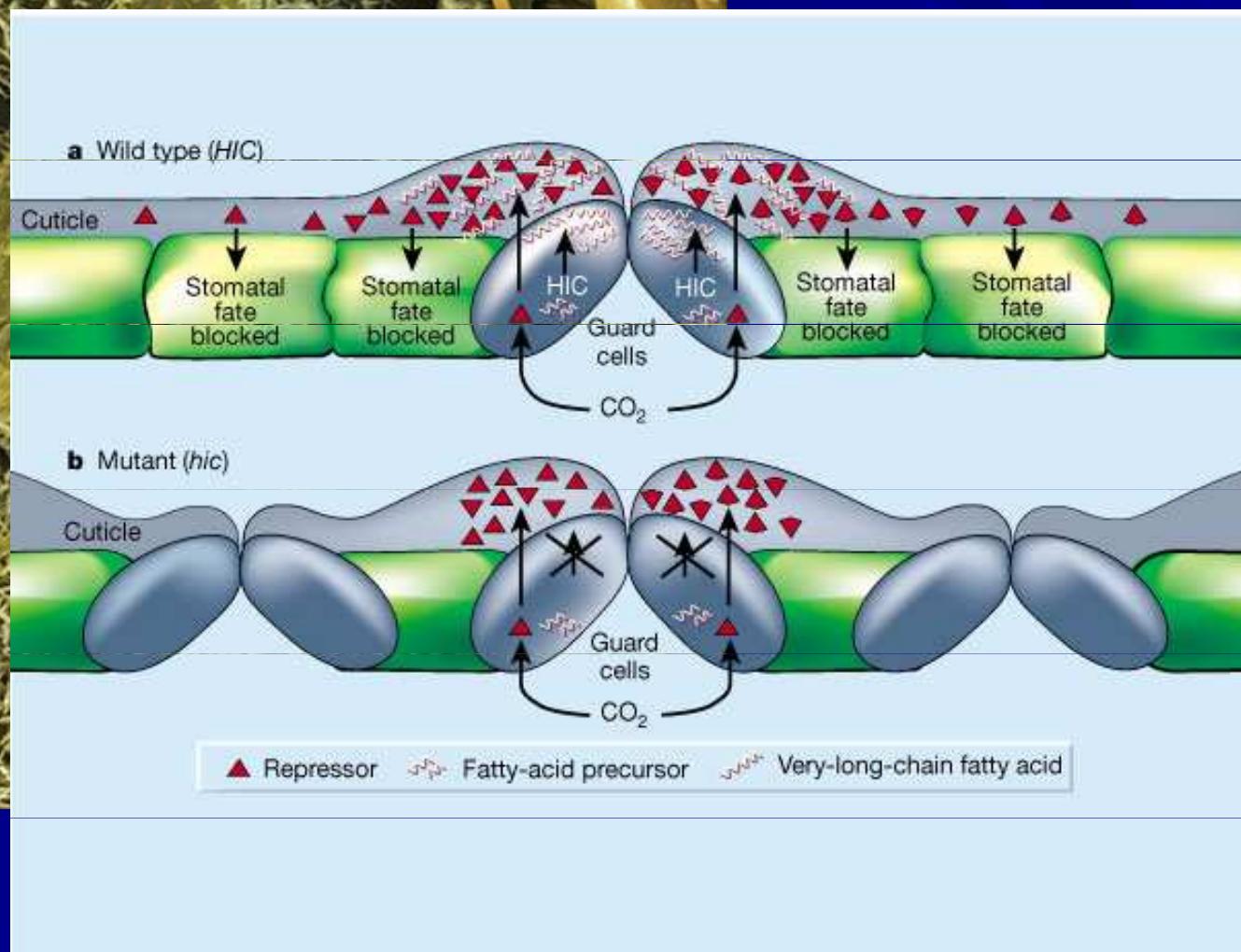
Stomatal patchiness

Mott et Butler 2001

Dub (*Quercus robur*),

Cross section of *Lasallia pustulata*

- marginal thallus part
- intermediate part
- pustulus

